

BALÁZS–ARTH VALÉRIA

művelődéstörténész
független kutató
arth.valeria@gmail.com

IRODALOM AZ INDULÓ VAJDASÁGI HAVI ÉS HETILAPOKBAN

E tanulmány egy nagyobb kutatás részét képezi, amelynek tárgya az irodalom megjelenése az új állam, Jugoszlávia magyar nemzetiségi lapjaiban, az 1947–1952 közötti időszakban. A tanulmány az első havi lap, a *Vajdasági Dolgozó Nő*, majd *Dolgozó Nő*, az *Ifjúság Szava*, a *7 Nap* és a *Dolgozók* szakszervezeti hetilap indulás utáni egy-két éve irodalmi anyagát vizsgálja, természetesen röviden érintve e lapok indulását is. A lapokban közölt irodalmi műveket veszi számba: a vajdasági magyar, a délszláv, a magyar és külföldi írók, költők írásait.

Kulcsszavak: sajtó, havi lap, hetilapok, politika, propaganda, irodalom, a megjelenés gyakorisága, irodalmi vita

AZ IFJÚSÁG SZAVA

Az ifjúság lapja *Ifjúság Szava* címmel nem sokkal a *Szabad Vajdaság* napilap után, szintén Újvidéken, 1945. március 7-én (a bolmányi csata kezdetére emlékezve) indult, ugyancsak egy szerb nyelvű lap, ebben az esetben egy ifjúsági lap, a *Glas omladine*¹⁴ fordításaként. A Népi Ifjúság politikai hetilapja kezdetben – mint annak idején a *Szabad Vajdaság* – szintén magyarul megjelenő, nem

14 A *Glas omladine* a Jugoszláv Kommunista Ifjúsági Szövetség és a Jugoszláv Antifasiszta Ifjúság Egyesült Szövetsége szeremségi szervezetének, később az Antifasiszta Ifjúság Egyesült Szövetsége és a vajdasági antifasiszta ifjúság lapja volt. Már a háború éveiben, 1942. május 15-től megjelent illegálisban, amikor egyik vajdasági helységről a másikba költözött a szerkesztősége. 1944 októberétől először a felszabadult Petrogradban (Nagybecskerekben), majd Újvidéken hetenként látott napvilágot négy oldalon. A lap fő célja a fiatalok mozgósítása volt az ellenség ellen, a nemzetek közötti tolerancia erősítése valamint a sovinizmus elleni küzdelem. Első szerkesztői Stanka Veselinov, aki később az Agitprop megbízásából a *Szabad Vajdaság* elindítója lett és Stevan Doronjski, a Jugoszláv Kommunista Ifjúsági Szövetség körzeti bizottságának titkára.

magyar lap volt (bár előfordult benne néhány rövidebb, eredeti írás, pl. Ady Endre: *Az én hadseregem* című verse, valamint tudósítás Juhász Gézától Topolyáról, Boldizsár Erzsébettől Péterréről és B. Szabó Györgytől Petrovgrádból). A magyar nyelvű négyoldalas lap első szerkesztője Gvozden András¹⁵ volt, mellette közreműködött a lap készítésében Kovács András, Juhász Géza és Miloslav Gonja. A magyar nyelvű ifjúsági lap politikai felelőse a Jugoszláv Kommunista Ifjúsági Szövetség-bizottságban Kovács András volt (JUHÁSZ, 1987: 138). A lap következő szerkesztői Gellér Lajos¹⁶, majd Tomka Gábor, aki a lap első öt évéről egy összefoglalóban a következőket írja 1950-ben: „Abban az időben a magyar ifjúság ezrével jelentkezett a Népfelszabadító Hadseregbe, de ugyanakkor már megkezdődött a munka az ifjúság körében is. Szervezetünknek már akkor 12 000 magyar tagja volt. A magyar ifjúság helyesen fogta fel a nagy változást, lelkesedéssel fogott hozzá az országépítő munkához, mert az új hazájában minden jogot megkapott. Lapunk megjelenése volt a legnagyobb bizonyítékok egyike, hogy az új Jugoszlávia nem lesz mostohája a nemzeti kisebbségeknek. Pártunk helyes nemzeti politikája meghozta gyümölcsét.”¹⁷ A fenti idézetből is kitűnik, hogy az egypártrendszer erősítésének újabb eszközeként jelent meg az *Ifjúság Szava* című lap, amely a kisebbségi magyarság egy rétegét, a fiatalságot célozta meg; eszmei nevelésük és politikai befolyásolásuk érdekében, miként az idézett cikk folytatásában írja Tomka Gábor: „...jobban meg kell ismernünk a magyar ifjúság lelkületét, gondolkozásmódját, közvetlenebbeknek kell lennünk hozzá. Tehát csak a felsoroltakból is látjuk, hogy lapunknak sok feladatot kell megoldania, ha a haladó, tisztánlátó magyar ifjúságnak irányító szerve akar lenni.”¹⁸ A lap feladatát, célját igen pontosan megfogalmazta Tomka Gábor: a magyar fiatalok irányító szerve akar lenni. A cikk minden sorából a szocialista, kommunista, ifjúságot célzó propaganda sugárzik, amelynek két fő, kihagyhatatlan eleme volt: a párt (a JKP) támogatása és a mindennemű ellenség elleni „kérlelhetetlen” harc. A hetilap szerkesztőségének munkáját a párt részéről időnként Sóti Pál ellenőrizte.¹⁹ Az *Ifjúság Szavának* volt tudósítóhálózata, amely természetesen a

15 Juhász Géza írja, hogy Gvozden András szüleinek Palicson volt háza, az úgynevezett Eisler-ház, ő ugyanis 1945-ben Eisler Andrásról Gvozden Andrára változtatta a nevét. Szegeden érte a felszabadulást, ahol „az oroszokkal gyorsan szót értett, hisz a szláv nyelv ismerete és az ő fasiszták általi üldöztetése ezt nagyon megkönnyítették számára. Mindjárt csinált is ott valami újságocskát (vagy csak közreműködött a lapcsinálásban), ez azután arra tette alkalmassá, hogy az ifjúságnak szánt magyar nyelvű újságot szerkessze, mert »értett hozzá«” (JUHÁSZ, 1987: 138)

16 Róla semmilyen életrajzi adat sem található, sem az előéletéről, sem a továbbiáról. Egy cikk (Deli Péter rohammunkás) szerzőjeként bukkan fel a neve a *Híd* 1946. májusi számában.

17 Tomka Gábor: Ötéves az Ifjúság Szava. = *Ifjúság Szava*, 1950. március 4.

18 Uo.

19 Tomka Gábor: Harcokban született. Negyvenéves a Képes Ifjúság. = *Magyar Szó*, 1985. március 7.

kor követelményeinek megfelelő eseményekről adott híreket. Dolgozott még a lapnak Molnár Géza, Vlado Rotbart, Saffer Pál, Ürményi Rudolf, Szeli István, Fodor Pál, Firitz István, Madarász András, Fehér Ferenc, Jódal Dezső, Kovács János és Hatala Zoltán.²⁰

A *Ifjúság Szava* lap hetilapként indult, de 1945-ben, egyes időszakokban rendszertelenül jelent meg, néha csak két hét után, néha havonta egyszer. Az induló háromezres példányszám után (1945) 1947-ben 4000 példányban látott napvilágot (VÉKÁS, 2011: 79).

„Az irodalom a szovjet ifjúság tanítómestere”²¹ (szerzője N. Nikitin) – a követelményeinek megfelelően ilyen „iránymutató”, példaadó cikkek is megjelentek az *Ifjúság Szavában*, és maga a szovjet irodalom is, nem mindig a neves írók, költők által képviselve, hanem olyan szerzőkkel, akik az akkori kor „irányított” szovjet irodalmát képviselték, de ma már hiába keressük őket irodalomtörténetekben, lexikonokban, interneten is (pl. Lovinov, Lozsecsko A.).

A lap kezdettől fogva közölt magyar irodalmat is, például nagy magyar íróktól: Móricz Zsigmond *A lófió* című novelláját²², vajdasági íróktól, költőktől: Laták István: *Lenin* című verse (az apropója Lenin halálának 23. évfordulója)²³, írókról szóló cikkeket: Gál László: *Ady Endre*²⁴, s emellett megindult a „próbálkozó”, amatőr irodalmárok műveinek beáramlása a lapba. Külön rovatai is voltak a lapnak: *A vajdasági magyar irodalom új reménységei*, majd *Fiatalkor tehetségeink* címmel. A beküldött írások legtöbbje az akkori szólamirodalom frázisaiból, sztereotip kifejezéseiből, fordulataiból épült fel. Jó példája ennek az alábbi rövid vers:

„Hajrá fiúk!
Fiuk! – ma sok ügyes legény kell:
Szemfüles, bátor és héjaszemű
Ki vakmerően tör a magasba fel,
S nem fogy a szivéből nóta, derű.
Lecke vagy munka, iskola, műhely –
Egyre megy – mindenütt győzni akar.
Országot épít, vasutat épít –
Hajrá! – míg pörölyként győzi a kar.

20 Uo.

21 *Ifjúság Szava*, 1947. március 29.

22 *Ifjúság Szava*, 1947. január 12.

23 *Ifjúság Szava*, 1947. január 18.

24 Uo.

Hajrá fiúk! Nekünk ma semmi sem nehéz
Ma nincs pihenés és nincs unalom.
Kitartóan, bátran dolgozzon a kéz.
Építsük hazánkat, s egy boldogabb kort!
Szokol György, Zenta²⁵

Az irodalmi útkeresés párosulva az irodalmi dilettantizmussal végigkíséri a fentiekhez hasonló (rosszabb és jobb) alkotásokat, amelyek legnagyobb része vers. Az útkeresők között voltak olyanok is, akik a következő írónemzedék jeles íróivá fejlődtek – többek között – az *Ifjúság Szava* lapjain is, például Major Nándor, Fehér Ferenc:

„Fehér Ferenc a vajdasági magyar fiatalok egyik legtehetségesebb tollforgatója, nem elsősorban jelenteti meg írásait lapunk hasábjain. ...már megkedvelték lírai verseit, de szívesen olvassák elbeszéléseit is. Bátran nyúl a tollhoz, témaköreit szabadon választja, a leggyakrabban a sötét multból meríti, hogy ezzel még jobban szemléltesse azt a nagy változást, amely mindannyiunk életében a felszabadulás után bekövetkezett.”²⁶

A lapban megjelent egy írás a *Híd* irodalmi pályázatáról és maga a pályázat is. Az akkori irodalmi életről is képet kapunk ebből a cikkből: a pályázat „serkentője lesz irodalmi életünknek, amely a felszabadulás utáni két évben igen jelentős eredményeket mutatott fel. Nemcsak, hogy megnagyobbodott az írók, költők és az olvasók száma, de az irodalom és a közösség viszonya is jelentősen megváltozott. [...] Nemcsak a szín, a hang, a tónus, az írók politikai és társadalmi állásfoglalása változott meg irodalmunkban, de társadalmi hovatartozásuk is. Napról napra bukkannak fel az új tollforgatók a munkásság és a parasztság soraiból, teret és érvényt követelve mondanivalóik számára. Jóllehet az irodalmi műveltségnek, a művészi megformálásnak, a kompozíciós erőnek, a típusalkotásnak, a stílus hajlékonyságának és a nyelv kifejezőerejének fogyatékosága egynémelyiknél még érezhető, de az a magas eszmei és erkölcsi színvonal, a mondanivalónak és az élménynek az a költői ereje, amely írásaikat átfűti, az igazsághoz való hűséges ragaszkodása minden fogyatékoságot elfeledtet. Az irodalom bevonult a nép közé és most már nemcsak passzív, átadó szerepe van, de az irodalom alkotásra serkent, írásra buzdít. [...] számos friss, izmos írás érkezett szerkesztőségünkbe is a közlés igényével.”²⁷

A pályázatra elbeszélések, versek és egyfelvonásos színpadi jelenetek beküldését várták, s hogy nem voltak meglegedve az eddigi pályázatok eredményeivel,

25 *Ifjúság Szava*, 1947. február 9.

26 *Ifjúság Szava*, 1950. febr. 4.

27 *Ifjúság Szava*, 1947. júl. 12.

az is mutatja, hogy az első díjakat nem mindig osztották ki, a mostani pályázatkiírásban pedig felemelték a pályadíjak összegét, minden bizonnyal azért, hogy nagyobb legyen a részvételi arány.

A vajdasági magyar irodalom hiányáról több cikk is megjelent a lapban, még kisebb vita is kialakult: „Hiányzik a könyvespolcokról a vajdasági könyv. Mert akármennyire szükségesek is a *Híd* kiadványai – Gál nevezte őket „keszeg”-eknek, de nem elégítik ki a jugoszláviai magyarság könyvéhségét.”²⁸

„Mi a következménye annak, hogy nálunk magyar szépirodalmi mű máig nem jelent meg? Az, hogy az olvasóban önkéntelenül is felvetődik a gondolat: hát mi, vajdaságiak nem vagyunk képesek irodalmat teremteni?”²⁹ – teszi fel írásában a kérdést a cikk szerzője, Galló Nándor.

A következő számban erre válaszként érkezik egy cikk, szerzője D. Z., azaz Dévavári Zoltán, aki felel is a feltett kérdésre: „Irodalom teremtésről ezuttal nem lehet szó. Hogy van irodalmunk, azt bizonyítják a lapjainkban megjelenő mind jelesebb írások. Ezek már nem dilettáns írók első kísérletei! Bizonyítja folyóiratunk a HÍD is, amely mind nagyobb helyet biztosít szépirodalmi munkáknak.”³⁰

Ugyanakkor ő is feltesz egy kérdést: „Hogyan lehetséges az, hogy olvasótáborunk nagyarányú kibővülése mellett egyetlen politikai, társadalmi és irodalmi folyóiratunk [a *Híd*] példányszáma állandóan csökken?”³¹ Még két mondat a polémiaiból: „Éppen ideje már, hogy íróink kibujjanak a lapokból és a nyilvánosság elé lépjenek – könyvekkel.”³² – írja Galló, s hogy miért nem »bújtak ki« eddig, az azért volt, mert „valamennyi élvonalbeli írónk éppen a szerkesztőségi íróasztalhoz van kötve.”³³

A DOLGOZÓ NŐ³⁴

Az ifjúság lapja mellett az egyik nemnek – nőknek – szóló magyar lap is indult 1946-ban *Dolgozó Nő* címmel. Egyike volt az első (egész pontosan a

28 *Ifjúság Szava*, 1947. augusztus 2.

29 Uo.

30 *Ifjúság Szava*, 1947. augusztus 9.

31 Uo.

32 *Ifjúság Szava*, 1947. augusztus 2.

33 *Ifjúság Szava*, 1947. augusztus 9.

34 A *Dolgozó Nő* és elődje a *Vajdasági Dolgozó Nő* című lapnak csak néhány száma található meg az újvidéki Matica Srpska könyvtárban, a szabadkai Városi Könyvtárban egyáltalán nincs meg. Ilyen esetben a hiányzó számokat más lapokban közölt ismertetésekkel egészítettem ki (például a *Magyar Szó* beharangozó cikkeivel, például „Megjelent a *Dolgozó nő* legújabb száma”). Ezért is nem teljes az évfolyam és lapszám jelölése a *Dolgozó nő* lap esetében.

harmadik) magyar nyelvű lapnak Jugoszláviában. A Nők Antifasiszta Frontja³⁵ indította, s a Testvériség-Egység Kiadóvállalat jelentette meg havonta Újvidéken. Az első néhány szám *Vajdasági Dolgozó Nő* címen látott napvilágot 1946 októberében. A lap főszerkesztője, Szabó Gizella egy interjúban így írta le a lap indulását és főszerkesztői kinevezését: „1946 októberében behívtak a Tartományi Pártvezetőség irodájába, ahol a titkár, Dobrivoje Vidić (később moszkvai konzulunk) közölte velem, hogy lapot indítanak a vajdasági nők számára, és a magyar nyelvű, havonta megjelenő újságnak én vagyok a főszerkesztője, majd a kollégák segítenek. Így is volt. Tizenkilenc éves voltam, amikor kineveztek a *Vajdasági Dolgozó Nő* főszerkesztőjének. A lap öt évig élt. Az IB (Tájékoztató Iroda) idején papírhány miatt szűnt meg.”³⁶

Szabó Gizella egy korábbi visszaemlékezésében így írta le az induló lapot: „Az első címlaldalt Boldizsár Iván grafikus tervezte ugyanaz a később ismertté vált Iván, aki régen a *Szabad Vajdaság*, majd a *Magyar Szó* mai fejlécét is tervezte. Több rajza megjelent a lapban...”³⁷

A lap sokat foglalkozott politikával, ezen belül bel- és külpolitikával, aktuális társadalmi-politikai kérdésekkel, a külföldi és belföldi női szervezetek tevékenységével, rendszeresen beszámolt a nők társadalmi és munkahelyi tevékenységéről a gyárakban, a mezőgazdaságban, intézményekben.

A lap, valószínűleg kiterjedt tudósítói hálózata miatt igen népszerű volt, mert mindenki szívesen olvasott a lakóhelyén történetekről, ezen belül az egészségügyi ellátásról, a nő-, család- és gyermekvédelemről, az idősekről való gondoskodásról. Az utóbbi témákról kevesebb írás jelent meg, az aktuális politika mindig előtérben volt, a többi laphoz hasonló agitatív, propagandisztikus stílusban.

A cikkek szerzői – ismert politikusok – igyekeztek összemოსni a történelmi eseményeket – ebben az esetben a második világháborút és az ellenséggel szemben folytatott népfelzabadító harcot – a nők egyenjogúságáért és szabadságáért folytatott harccal. Mitrovics Mitra-Gyilasz például azt írja az ötéves tervvel kapcsolatos cikkében, amely a lap első oldalán jelent meg: „A népfelzabadító mozgalom élén küzdő Kommunista Párt a fasiszta megszállók alóli szabadság kivívására, a nemzeti függetlenségért, szabadságért és demokráciáért folytatott harcra kiadott felhívásával egyidejűleg azt is magyarázta asszonyainknak, hogy éppen ezzel a közös harccal tudják lerázni magukról az elnyomatást, rabságot

35 A jugoszláv nőknek a népfelzabadító mozgalom által a második világháborúban és közvetlenül utána alakított tömegszervezete, amely önálló szervezetként az Nők Antifasiszta Frontja 1953-ban megtartott IV. kongresszusáig működött, majd átalakult a Népfront szakosztályává.

36 Stanyó Tóth Gizella: „Olvasóink visszajelzései többet számítanak minden díjnal” Látogatóban Szabó Gizellánál, a Magyar Szó doyenjénél Újvidéken. = *Hét Nap*, 2016. január 2.

37 Szabó Gizella: Újságírásunk bölcsőjénél 5. = *Hét Nap*, 2012. június 20. LXVII. évf. 25. szám

és sötét sorsot, melyeket a népellenes monarchofasiszta rendszerek zuditottak rájuk fennállásuk biztosítása és a nők kizsákmányolása céljából.”³⁸ A szerző a továbbiakban pontokba szedve elmondja az öt éves terv nőkre vonatkozó céljait, mindezt a szocialista retorika maximálisan kiélezett ellentéteivel (a nők rabszolgasorsa – szebb, gazdagabb, boldogabb jövő), túlzásaival („Ezer példát lehetne ilymódon felsorolni és az öt éves terv minden sorából, minden számjegyéből egész történetet lehetne leírni arról, milyen kapcsolatban van minden, de éppenséggel minden a nép, az asszony, a család és gyermekek életével.”³⁹)

Ez még az az időszak, amikor a Szovjetunió és az ottani helyzet a modellértékű, ideális, követendő példa (pl. *A nők a szovjet alkotmányban*⁴⁰ című cikk részletezi is a nők ottani jogait és kötelességeit). A lapban állandó tere van a szovjet évfordulóknak (pl. *A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 30. évfordulójára*⁴¹), a szovjet nők, asszonyok életének, de leginkább munkájuknak, az ismert szovjet embereknek nőkhöz kapcsolódó aspektusból (pl. *Lenin anyja*⁴²). Az „ideális” szovjet nő is állandóan jelen van a lap írásaiban (pl. *Anna Csujeva 11. 000 kévét kötöz naponta*⁴³).

Az 1945 után indult lapoknak az előző korszak lapjaival való összehasonlításában minden bizonnyal az ún. női lapoknál a legnagyobb a különbség: a lap tematikájának hagyományos értelemben vett női témái periferikusakká válnak. A legtöbbször sokkal inkább hasonlítanak egy politikai közlönyre, mint egy klasszikus értelemben vett női lapra, csak annyi a különbség, hogy itt gyakrabban említik a nőket.

Az új társadalmi rendszerben a női emancipáció alapját a nők foglalkoztatása képezi. De az sem mindegy, hogy milyen munkát végez: legyen traktoros, darukezelő, esztergályos, építómunkás, teljesítsen többszörös normát, és akkor rohammunkásként bekerül a lapba, cikket írnak róla, a fényképe is ott lesz, ő az, aki mindezzel a szocializmust is építi. Az új szocialista rendszer jelképeit testesítették meg ezek a kiemelt női életpályák, olyan életpályák, amelyeket követendő példaként, különösen a jeles állami ünnepeken, évfordulókon, be kell mutatni. A női szerepek háttérbe szorulnak, az a cél, hogy egyre több intézményt – csecsemőotthont, bölcsődét, óvodát, amelyekről folyamatosan jelennek meg írások – hozzanak létre, hogy a dolgozó nőtől átvállalják az anyasággal és gyer-

38 *Dolgozó Nő*, 1947. 8. szám, 1.

39 *Dolgozó Nő*, 1947. 8. szám, 1.

40 Uo.

41 *Dolgozó Nő*, II. évf. 8. szám

42 Uo.

43 *Dolgozó Nő*, I. évf. 2–3. szám, 6.

mekneveléssel járó feladatokat. Ez az elérendő cél, a szükséges intézményeknek csak kis hányada létezik, valójában továbbra is a nőkre hárul az új – férfiatól átvett – és a hagyományosan női feladatok nagy része. Emellett aktívan tanulnia kell – az írástudatlanságért folytatott harcban az érintettek legnagyobb része épp a nők köréből került ki (pl. *Asszonyaink az írástudatlanság elleni küzdelemben*⁴⁴), részt kell venniük a politikai és pártéletben, a társadalmi és szociális életben (pl. olyan cikkeket olvashatunk, hogy ennivalót, ruhát vittek a vasút építésén dolgozó önkénteseknek, szervezési és egyéb feladatokat láttak el a kukoricafelvásárlástól a választásokig). Mindezekről folyamatosan – agitációt és propagandát felváltva vagy kombinálva – tudósít a lap, maximálisan idealizálva a valóságot.

A „valamikori régi világ” már említett hagyományos női laptémáira – kézimunka, háztartási tanácsok – mindössze másfél-két oldal jut. Ebben a szövegkörnyezetbe kerülnek a rövid szépirodalmi művek (versek, novellák), lapszámanként kettő, ritkábban három. Jellemző az irodalmi alkotásokra, hogy vagy nővel kapcsolatos a témája vagy a szerzője nő. Ez utóbbira kevesebb a példa, mert ebben az időszakban különösen kevés a női szerző. Versek gyakrabban fordulnak elő, mint prózai művek. A közölt versek több esetben is az anyához vagy az anyáról szólnak (pl. Gál László: *Anyá*; Galamb János: *Lira (Sokat szenvedett édesanyám emlékének)*⁴⁵).

Ady Endre *Az öreg Kunne*⁴⁶ című verse egy parasztasszony keserves életét mutatja be, ami egyúttal kemény társadalombírálat is. Hogy ez az olvasónak is egyértelmű legyen, a vers címe alatt ez olvasható: „Ezt a verset Ady abban az időben írta, amikor a magyar feudalizmus már kibírhatatlanul rásulyosodott a földnélküliek milliós tömegére, a proletariátus mozgalma pedig még csak fejlődésben volt.”⁴⁷

Más kapcsolatra irányítja a figyelmet Thurzó Lajos *Sonja* című verse: a szerbek és magyarok egymás mellett-élésének – gyakori és preferált téma – szép példáját örökíti meg a vers:

„Mint hús harmaton kis palánta,
Úgy nőtt fel köztünk a lányka.
Már három éves... Észre sem vettük.
Kertünkben mint a miénket,
Úgy szerettük.”

44 Uo.

45 *Dolgozó Nő*, 1947. október II. évf. 8. szám

46 *Dolgozó Nő*, 1947. október II. évf. 1. szám 6.

47 *Dolgozó Nő*, I. évf. 2–3. szám

A kétnyelvűséget, egymás ismeretét hozta magával a történelmi fordulat:

„Mily boldog világ is ez!
Játszanak a kétajkú gyerekek ...
Hogyan kell örülni, mutatjuk nagynak,
S neveljük egymást szerbnek-magyarnak.
A két kicsi ugrál és szeret velem
S az, amit játszunk – történelem.”

A lap nőíróktól is közöl írásokat: a délszláv írók közül szerepel a lapban Deszanka Makszimovics, „a modern szerb líra legkiválóbb asszony-költője, neve egygyé forrt a lírikus fogalmával.” (CSUKA 1969; 769). A magyar írók közül Kaffka Margit írásai olvashatók a lapban (pl. *Emberke „rámnyitja az ajtót”*).⁴⁸

Külföldi író is bemutatkozik: az amerikai, nagyon szegény családból származó Agnes Smedley, aki a nyomorúságos körülményekből világhírű íróvá és újságíróvá küzdötte fel magát, de az első világháború végén „már a dolgozó nép élcsapatában harcol s a tömegnyomor és tömegtudatlanság vámszedői bebörtönzik.” 1919-ben Európába jött, majd a kínai forradalom idején olasz és német baloldali lapok tudósítójaként Kínába utazott, ahol több, mint íz évet töltött, s onnan írta tudósításait, riportkönyveit, hogy megismertesse a világot a kínai kommunizmussal. Írásai rendkívül értékesek, abból a szempontból, hogy olyan helyekről is tudósított, ahol őelőtte még európai ember nem járt.

1929-ben önéletrajzi regényt írt, amelyet *Magányos asszony* címmel fordított magyarra Dormándi László (ez 1939-ben jelent meg Budapesten). Ebből a regényből közöl egy részletet a lap (a fordító nincs feltüntetve, nem tudjuk, hogy a magyar fordításból való-e a részlet, vagy valaki más fordította angolból, esetleg valamelyik szláv nyelvből). A regényrészlet abból az időből való, amikor az író nő már San Franciskóba készülődik, és közben hírt kap arról, hogy apja két öccsét egy farmra vitte dolgozni, ahol kegyetlenül bánnak velük, kínozzák őket, nem tanulhatnak. Elhatározza, hogy megpróbál rajtuk is segíteni: „Az élet nehéz s számomra nagyon súlyos tanításokkal szolgált. Elhatároztam, hogy nem megyek vissza oda, ahonnan jöttem, hanem tanulni, fáradhatatlanul tanulni fogok mindaddig, amíg elég pénzt kereshetek ahhoz, hogy a testvéreimet magamhoz vegyem és iskolába küldjem őket.”⁴⁹

48 *Dolgozó Nő*, II. évf. 1. szám 11.

49 Uo. 6.

7 NAP

A magyar kisebbség kulturális helyzete egyre jobban alakult: még egy év sem telt el a második világháború befejezése óta és a jugoszláviai magyar sajtó újabb sajtótermékkel gyarapodott: megjelent egy hetilap *7 Nap* címmel, szintén a legnagyobb országos tömegszervezet, a Népfront égisze alatt.

A *7 Nap* indulását Kolozsi Tibor újságíró – aki 1934-ben a *Hídnál* kezdte újságírói pályáját – írta meg *Huszonöt esztendő* című tanulmányában: „A háború utáni élet kibontakozásának első időszaka után, amikor már egyre terebélyesedtek, sokszínűbbé váltak a tennivalók is, (...), amikor már valamivel több rotációs papír is rendelkezésre állt, s amikor lehetőség nyílt arra, tovább fejlesszük, tökéletesebbé tegyük a magyar nemzetiségű lakosság rendszeres tájékoztatását is, egészen magától értetődően felmerült az a gondolat, hogy a *Magyar Szó* és a fiatalság problémáival foglalkozó *Ifjúság Szava* mellett meg kellene teremteni egy olyan magyar hetilapot, amely egyrészt eljuthatna azokhoz is, akik a napisajtót esetleg nem vásárolják rendszeresen, másrészt megoldhatna olyan feladatokat is, amelyekre a napilap – tekintve, hogy elsősorban a napi híryanag feldolgozására kell szorítkoznia – nem vállalkozhat, vagy legalábbis nem oldhat meg elég eredményesen.” (KOLOZSI, 1971: 20)

A *7 Nap* első felelős főszerkesztője, Hock Rezső a lap tizenötödik évfordulója alkalmából írt visszaemlékezésében azt írja, hogy a lap kiadásának gondolata „egy prózai döcögő vicinálison” merült fel, amelyen „egy maroknyi, valamely agitpropos feladat végrehajtására utazó magyar kultúraktivistából a szó szoros értelmében, ’kirázta’ a *7 Nap* gondolatát.” A visszaemlékezés nem teljes, mert Hock az összes nevet nem sorolja fel, de egyikük Kek Zsigmond, a *Magyar Szó* főszerkesztője volt. Hock Rezső a folytatásban leírja, hogy „az elgondolást visszatértünk után Stanka Veselinov, a Vajdasági Népfront sajtóügyekkel megbízott felelős vezetője elé terjesztettük, akinek csak egy kérdése volt: Van-e hozzá emberetek? (Akkoriban még nem többszámaban tették fel ezt a kérdést). Miután úgy találtuk, hogy e sorok írója személyében ez a probléma egyelőre megoldódik, a *7 NAP*-ot megalapítottunk tekintettük. A többi már ment mint a karikacsapás.” (KOLOZSI, 1971: 20–21.)

A szerkesztőség mindössze három emberből állt, a főszerkesztő mellett Dudás Kálmán költő írt, fordított és gépelt, és volt még egy technikai szerkesztő (aki együtt az asszonyi rovatot is szerkesztette), Kalmár Ibolya Buba.

A lap létrehozása változatlanul az agitprop hatáskörébe tartozott (felelőse is ugyanaz, Stanka Veselinov, aki szerkesztője volt a már a háború alatt megjelenő *Glas omladine – Ifjúság Szava* – című lapnak, amelynek a magyar változata, az

Ifjúság Szava lett az első magyar ifjúsági lap a Vajdaságban, és ő volt az, aki a *Szabad Vajdaság* létrejötténél is bábáskodott).

A magyar kisebbségi sajtó néhány ember kezében összpontosult, szinte mindegyik lapról ugyanazok döntöttek (agitpropos háttérrel), és ugyanazok írták (ennek kedvezett a közös székhely is). A *7 Nap* cikkeinek is jórészt a *Magyar Szó* újságírói a szerzői: a lap külső munkatársa volt Kolozsi Tibor, Gál László, Majtényi Mihály, Sulhóf József és Thurzó Lajos, bár a cikkek általában nem voltak aláírva.

A *7 Nap* első száma 1946. április 5-én jelent meg. Erről sincs hivatalos irat, mint Kolozsi Tibor írja a már idézett írásában: „Persze jó lett volna valami hivatalos okmányt is szerezni a *7 Nap* megindításával kapcsolatban, meg is próbáltam a tartományi történelmi levéltárban felkutatni az egykori Népfront tartományi bizottságának valamiféle határozatát, sajnos, semmi effélére nem sikerült ráakadnom, talán azért, mert nincs is ilyen írásbeli határozat, vagy talán azért, mert elkallódott valahogy az elmúlt majdnem negyed századnyi idő alatt, sőt az is lehet, hogy megvan valahol, csak éppen a történelmi levéltárba nem jutott el, hanem valami rendezetlen halmazban várja a tervezett karlovci levéltár berendezését. Így hát meg kellett elégednem azzal a bejelentéssel, amely 1946. március 24-én jelent meg a *Magyar Szó* hasábjain. „Rövidesen megindul a vajdasági magyar hetilap” címmel.”

A cikk szerint el kell látni sajtótermékkel „a dolgozóknak azon tömegét, akik sajátos körülményeik folytán (közlekedési nehézségek, tanyai élet, megfeszített munka a mezőgazdaságban stb.) nem juthatnak naponként újsághoz, vagy nem érnek rá azt elolvasni.

A Népfront éppen ezért a meginduló hetilappal tartalmilag olyan típusú újságot teremt, amely írásban és részben, amennyire ezt a technikai lehetőségek és a papír megengedik, képekben összefoglalja a legszükségesebbet, amit a világ és hazánk politikai és kulturális dolgairól tudni kell.” (KOLOZSY, 1971: 21)

„A hetilap megindítását szükségessé tették azonban más okok is. Az új demokratikus Jugoszlávia gazdasági és kulturális rendeződésével, viszonyaink fejlődésével a sajtó terén is léptek fel újabb szükségletek. Így például a magyar dolgozóknak régi óhajuk egy magyar nyelvű szakszervezeti közlöny megindítása, amelynek hiányát lépten-nyomon érezzük. Hiány mutatkozik a nemes szórakozás terén is: hiányzik a jó novella, jó regény, érdekes riport, az ismeretterjesztő cikkek. A magyar rádiózó közönségnek eddig nem volt műsora, a kis magyar pionírok csak nagyritkán jutnak egy-egy nekik való íráshoz, meséhez, rajzhoz, szórakozáshoz. A sakkjáték kedvelői sem tudtak kellő mértékben hozzájutni a modern sakkjáték példáihoz és problémáihoz. A falu számos kérdésben tanácstalanul állt, nem volt, aki foglalkozzék a földműves és állattenyésztés időszerű kérdéseivel. Nagyon hiányzott és minden oldalról kérték az aktuális

humort és szatírárt. S végül, de nem utolsósorban, mivel az öltözködés, háztartás problémája is lassan bevezet a békekorszak vizeire, a jó tanácsokban itt is hiány mutatkozott.” (KOLOZSY 1971: 22)

E beharangozó cikkből láthatjuk, milyen elképzeléssel, milyen koncepcióval indult a lap, és be is váltotta a reményeket; a kezdetekhez képest valóban egy változatos, jól szerkesztett hetilapot tarthatott a kezében az olvasó. De mint mindegyik eddigi lap, ez is az aktuális politika eszköze volt: a magyar kisebbség helyzetére, feladatvállalására, mozgósítására vonatkozó cikkek is állandó részei voltak a lapnak; ennek szellemében az első szám első oldalán Tito szöveget olvashatunk.

A lap első számában megjelent *Beköszöntő* szerint „a vajdasági dolgozó magyarság politikai napilapja, a *Magyar Szó* és ideológiai havi folyóirata, a *Híd* után, mint azok szerves kiegészítője, a mai nappal megindult e lapok tájékoztató, oktató és szórakoztató testvérlapja is. A „7 NAP”-ot, amelynek hiányát már régóta érezzük, a testvériség jegyében a Népfront segítő keze teremtette meg. A lehetőségeket a népi szabadságjogok adták meg hozzá. Az írott magyar szónak ez az újabb fejlődése egy újabb lépés azon az úton, amelyet új alkotmányunk széles kitar Jugoszlávia minden népe előtt. A sajtószabadság, mint a politikai szabadságjogok egyik pillére a magyar sajtónak is szabad kereteket teremtett, amelyet kitölteni, és kiaknázni a magyarság – a dolgozó magyarság feladata. A dolgozók az új Jugoszláviában annyi és olyan sajtóterméket állíthatnak elő, amennyire és amilyenekre csak szükségük van. A szükségletek kielégítésének akadályai egyedül anyagi természetűek: annak a kérdése, van-e elegendő papír, nyomdagép, festék, betű, ólom és más ezer dolog, ami egy lap előállításához szükséges.” (KOLOZSY 1971: 24)

A 12 oldalas új hetilap sok újdonságot vitt a jugoszláviai, sőt általában a magyar sajtóba. A lap írásainak stílusa eltért a sablonos nyelvezettől, szabadabb, élénkebb stílusúak voltak, és mindezt követte a szokatlan tördelés: nem csupán a megszokott hasábszélességre szedték a cikkeket, hanem váltogatták a szedés szélességét. Szembeötlő, figyelemfelkeltő címeket írtak szokatlan betűtípusokból, a szöveg elején pedig iniciálékat használtak. Már a fejléc is ilyen szellemben készült: Boldizsár Iván, az agitprop rajzolója készítette Hock Rezső elképzelése alapján. A lapot élénkítette a sok kép is. Az első szám megjelenésekor még a budapesti rádió is méltatta a lapot, különösen élénk tördelését. Ugyanígy írt a lapról a *Magyar Szó* is két nappal a megjelenése után: „a lap külső kiállítása szokatlanul élénk, változatos, egészen fővárosi jellegű.”

Az újszerűségének egy példája volt például a divatrovat megjelenése a lapban, ami a háború befejezését követő évben, a háború nyomainak eltüntetésekor, a romeltakarítás, újjáépítés, az élélmezéssel való ellátottság biztosításának idősza-

kában, valamint az új társadalmi rend kialakítása, az államosítás, beszolgáltatás, földosztás, a kényszertakarékosság, a textiljegyek idején valóban újdonságnak, sőt akár megbotránkoztatónak is tűnt az öltözködéssel foglalkozni; holott mindössze gyakorlati öltözködési tanácsokról volt szó, az meglevő lehetőségek lehető legjobb kihasználásáról.

Ez a korhoz és a körülményekhez képest valóban más, újszerű lap a divatrovat mellett természetesen több rovattal rendelkezett, amelyek közül több, hosszú évekig megtalálható volt a lapban. Ez a lap is – mint a kor többi lapja – rendszeresen beszámolt az időszerű politikai eseményekről (például a választásokról, az ötéves terv kezdeti eredményeiről, a hidak és vasutak építéséről, Szombathelyi, Feketealmy-Czeydner, Grassy, Zöldi Márton háborús bűntetteinek tárgyalásáról). A külpolitikai eseményekről tájékoztatott *A hét eseményei* című rovat. Mindössze két számot ért meg a *Szakszervezetünk* című rovat, majd *Szervezett Munkásra* változott a címe, éppúgy, mint a *Faluról – Falunak* rovat, amely később *Szabad Föld* címmel jelent meg az újságban. Volt egy *Ezt írják a lapok* című rovat is, amely főként szerbhorvát lapok cikkeiből vett át.

A hetilap szépirodalmat is közölt, bár az első években inkább külföldi (főként orosz) és magyar írók, költők műveit vagy azok részleteit. Folyamatosan jelentek meg beszámolók a Szovjetunióból, úgyhogy tulajdonképpen ez is állandó rovatnak számított. További rovatok voltak még az *Egy kis tudomány* (később *Természet, Tudomány, Technika*), a *Pioníroldal*, rádióműsor, testnevelés, sakk, *Asszonyi dolgok*, *Színházi rovat*, végül az utolsó oldalon Gál László *Grimasz* című rovata, amely rövid életű volt, a 19. szám után már *Humorra* változott a rovat címe. A rovatok címéből is látszik, hogy valóban a sokrétűségre, változottságra törekedtek a lap szerkesztésében, hogy a lakosság minden rétegének az érdeklődését kielégítsék.

A kezdeti példányszámot illetően, csak a munkatársak visszaemlékezéseire lehet támaszkodni. A főszerkesztő szerint ötezer, valószínűbb azonban a lapkiadó vállalat kommerciális ügyeivel megbízott munkatárs, Kollin József vállalati titkár adata, amely szerint az első szám példányszámát tízezerre irányozták elő, néhány szám után azonban valóban ötezer körül állandósult a példányszám.

A főszerkesztő rövid ideig állt a lap élén: 1947 márciusában már kinevezték színházigazgatónak a szabadkai színházba. A neve ugyan még 1948 augusztusáig szerepelt a lapon főszerkesztőként, valójában azonban Steinitz Tibor szerkesztette már a *7 Napot*. Ő is jogász volt, mint az előző főszerkesztő, 1945–1946-ban dolgozott már ideiglenesen a *Magyar Szó* szerkesztőségében.

A *7 Nap* 1947-ben a „legirodalmibb” lap volt, nem számítva természetesen az egyetlen valóban irodalmi folyóiratot, a *Hidat*. Az egyes lapszámokban találunk verset (Ady Endre: *Dózsa György lakomáján*; Thurzó Lajos: *Téli vers*), novellát

(Ugrai László: *Veron*; Móricz Zsigmond: *Csitt-csatt*), regényrészletet (Katajev Valentin: *REKORD* Részlet a „*Hajrá*” című regényből; Örkény István: *Lágerek népe* Regényrészlet), megemlékezéseket irodalmi évfordulókról (*Osztrovszki halálának 10 éves évfordulója alkalmával, 110 évvel ezelőtt halt meg Puskin Alexander*), írnak műfordításokról („*A menyeeien nagyságos suhanc*” Petőfi Sándor versei szerbül, *Horvát költő magyarul Ivan Goran Kovacsics: Jáma*), költőkről (*Horovic Ignác: Villon élete és költészete*, *Gömöri Endre: A francia nemzet nagy katasztrófája nevelte igazi költővé Louis Aragont*; *Gál László: A magyar költészet harmadik nagy néptribunja József Attila*), írókról, drámaírókról (*Shakespeare nyomában. Megtalálták ismeretlen drámáját melyet Morus Tamásról írt*).

Hazai magyar, délszláv írók, költők, magyarországi és külföldi írók is egyaránt szerepeltek a lapban. Kísérte a megjelent új könyveket, színházi bemutatókat. A későbbiekben könyvkritikákat is közölt a lap. A politikai helyzet erre a lapra is kihatott: a Tájékoztató Iroda határozata után ebben is valamennyivel kevesebb lett az irodalom, de ezt a papírhiány is okozta, mert 1949-ben négyoldalassá vált a 7Nap, az állandó rovatok nagyobb része meg is szűnt. 1950 után ismét bővült az irodalmi művek spektruma.

A DOLGOZÓK

„A »*Dolgozók*« minden dolgozó ember szószéke. Tolmácsolja az elismerést mind az ipari is mezőgazdasági munkásság, mind az értelmiségiek munkahőseinek. De nemcsak a dicséretet, kitüntetést és jó eredményt kell hirdetnie, hanem komoly bajtársi és jóakarató kritikával kell hozzájárulnia a mulasztások, gyengeség és reménytelenség kiküszöböléséhez és a nehéz kérdések megoldásához. Végül a »*Dolgozók*«-nak könyörtelenül le kell lepleznie a kártevők minden fajtáját, a kártevést, a hanyagságot és hasonló jelenségeket. Ez az jelenti, hogy a szakszervezeti lapnak a vajdasági dolgozók harcos szervének kell lennie. Foglalkoznia kell a szakszervezeti, termelési, művelődési, politikai és Vajdaság szakszervezeti mozgalmának minden kérdésével. Ismertetnie kell a Szerb Népköztársaság és más Népköztársaságok szakszervezeteinek tapasztalatai és tanulnia kell a szovjet dolgozók példáján.”

A cím és az idézet Berberszki Szlobodán költő, író az új lapot beharangozó cikkéből való, amely a Magyar Szóban jelent 1947. november 8-án. A *Dolgozók* című hetilapot A Vajdasági Tartományi Szakszervezeti Tanács alapította azzal a céllal, hogy a magyar nemzetiségű dolgozókat tájékoztassák a társadalmi-gazdasági változásokról, a szakszervezeti tevékenységről a Vajdaságban. Az első száma 1947. nov. 13-án jelent meg, kezdetben nyolc oldalas volt.

Főszerkesztői Brindza Károly (1947–1949), Tell Péter (1949) és Kizur András (1950–1955).

A *Dolgozók* rendkívül jó irodalmi anyaggal indult, és a már említett, népszerűvelői célzatú keretes cikkek – művek itt is megjelentek, még általában ugyanazon a helyen is a lapban a harmadik oldalon a jobb felső sarokban. Az első szám Molotov kétoldalas ünnepi beszédével indul, majd a József Attila *Favágó* című verse és a költő rövid életrajza van keretben.

Az első tizenhárom lapszám irodalma (1948. március 24-ig):

József Attila *Favágó* című verse és a költő rövid életrajza

Ady Endre: *A csillagok csillaga* és a költő rövid életrajza

Gál László: *1848 – 1948 Petőfi győzött!*

Gál László: *Szabad hazánknek szabad ünnepére* [vers]

Petőfi Sándor: *Respublica* című verse és rövid életrajza

Iván Gorán Kovácsics: *Jama* (részlet)

Juhász Gyula: *A munka* című verse és rövid életrajza

Csopics Bránkó: *Halott proletárok dala* (Dudás Kálmán ford.) és a szerző rövid életrajza

Petőfi Sándor: *Az apostol*

Kínai katonadal

Karadzics Vuk: *Vén Vujadin*

Majakovszkij: *Komszomol-ének* (41)

Ady Endre, a XX. sz. legnagyobb magyar költője

Ady Endre: *Vagytok: a Ma, vagytok: a Holnap*

Ady Endre: *Küldöm a frigyládát*

Miskina Pavlek Mihovil: *Gubec Matija*

Gubec Matija halála

Fodor József: *A dolgozók éneke* vers

100 éves a Kommunista kiáltvány

Louis Aragon: *Ballada arról, aki dalolva állta a kínvallatást*

Ady Endre: *Emlékezés Táncsics Mihályra* (96)

Táncsics Mihály élete és munkája a szabadságharc éveiben

Éljen a Köztársaság! Petőfi Sándor (100)

Részlet Petőfi naplójából

Petőfi Sándor: *Föltámadott a tenger* (120)

Maxim Gorkij születésének 80. évf.

A magyar nép harca 1848 1948-ban

1848 „Nemzetközi Brigádjai”

Illés Béla: *Spartacus* (folyt. 129)

Az ideológia, mint a többi lapban itt is megvan: a szovjet politikusok (Molotov, Sztalin, Zsdanov) mellett a marxizmus nagyjairól is írnak, Engels születésének 127. évfordulójáról, szintén keretes cikkben, ugyanott, ahol eddig az irodalmi művek voltak, így ugyanebben a számban Petőfi verse két oldallal hátrébb került a lapban. Megemlékeznek Marx Károly halálának 66 évfordulójáról, a párizsi Kommünről és a *Kommunista Kiáltvány* születésének századik évfordulójáról is.

A 14. számtól az utolsó, 52. számig mindössze Illés Béla regénye, a *Spartacus* folytatódott, azon kívül megjelent a *Japán rizsmunkások dala*, Sinkó Ervinnek a Jugoszláv hadsereg zágrábi otthonában mondott beszédét közölte a lap, valamint Hollós Korvin Lajos: *Lenin* és József Attila: *Fiatal életek indulója* című verse jelent meg a *Dolgozóknak*. Ez is a politika mindent irányító szerepét mutatja, mert a lap kezdeti irodalmi koncepciója – a többi lappal összehasonlítva is – jó volt.

Az irodalmi szövegek e kedvezőtlen aránya 1949-ben is folytatódott: egy Petőfi-vers, Petkovics Kálmán két novellája, Gál László *Május* és Vladimir Nazor: *Tito szava* című verse, Csopics Branko novellája, a *Felkelés Krajínában*, Gvido Tartalja: *A visszatért bányász otthonra talált* című vers Gál László átköltésében, Sinkó Ervin levele, az Üdvözet a harcosnak Károlyi Mihálynak, két jugoszláviai magyar költő verse: Laták István: *Kültelki őszi táj* és Debreczeni József: *Sorok az élmunkásról*, továbbá Thurzó Lajos: *A traktor* című írása. Ez a teljes évi irodalom a hetilapban.

1950 elején még folytatódik az addigi tendencia, februárban megjelent egy részlet Herceg János *Változó világban* című szociográfiájából, majd az első irodalmi mű Petőfi verse a március 17-i számban. Április végétől már lassan kezd ismét „beszivárogni” az irodalom a lapba, de még többször előfordul, hogy egymás után két-három lapszámban sincs semmilyen irodalmi vonatkozás.

Irodalom

CSUKA Zoltán 1969. *A szerbhorvát irodalom kistükre*. Budapest: Európa Könyvkiadó.

JUHÁSZ Géza 1987. *A fordulat forgatagában*. Újvidék: Forum Könyvkiadó.

KOLOZSI Tibor 1971. *Huszonöt esztendő*. 9–62.= Pénteki találkozások. Szabadka

VÉKÁS, János 2011. *Magyarok a Vajdaságban 1944–1954*. Kronológia. Zenta: Vajdasági Magyar Művelődési Intézet.

Valerija BALAŽ-ART

KNJIŽEVNOST U NOVO POKRENUTIM VOJVOĐANSKIM MESEČNICIMA I NEDELJNICIMA

Studija predstavlja deo jednog obimnog istraživanja koji daje pregled književnih dela objavljenih u časopisima mađarske nacionalne manjine u novoj državi, Jugoslaviji u periodu između 1947–1952. godine. Studija se bavi književnim materijalom koji je objavljen prvih godina nakon pokretanja sledećih časopisa: prvog mesečnika *Vajdasági Dolgozó Nő* [Vojvođanska radnica] mesečnika *Dolgozó Nő* [Radnica], nedeljnika *Ifjúság Szava* [Glas omladine] i *7 Nap* [7 dana] kao i nedeljnika sindikata *Dolgozók* [Radnici]. Studija se osvrće i na pokretanje ovih listova, pored toga sagledava ona vojvođansko mađarska, južnoslovenska, mađarska i inostrana književna dela koja su objavljena u ovim časopisima.

Ključne reč: štampa, mesečnik, nedeljnik, politika, propaganda, književnost, havi lap, učestalost izlaska, književna polemija

Valéria BALÁZS ARTH

LITERATURE IN THE LAUNCHING MONTHLY AND WEEKLY PAPERS IN VOJVODINA

This study forms part of a bigger research, the subject of which being the presence of literature in the Hungarian nationality papers of the new state, Yugoslavia between 1947–1952. The study analyses the literary materials of the first one or two years after the launching of the first monthly sheet *Vajdasági Dolgozó Nő* [Vojvodinan Working Woman], *Dolgozó Nő* [Working Woman], *Ifjúság Szava* [Word of Youth], *7 Nap* [7 Days] and the *Dolgozók* [Workers] trade-union papers, certainly dealing with the launch of these papers as well. It takes into consideration the literary works published in the papers: the writings of Hungarian writers from Vojvodinan, of Southern Slav, Hungarian and that of foreign authors' and poets.

Keywords: press, monthly sheet, weekly papers, politics, the frequency of propaganda, literature, the appearance, literary debate